1965 akciğer tüberkülozlu olgunun retrospektif incelenmesi

The retrospective analysis of 1965 cases with pulmonary tuberculosis

Funda SEÇİK*, Cemal BES, Levent DALAR*, S. Kerem OKUTUR**, Z. Senem ELİBOL*, F. Kerim KÜÇÜKLER**, Recep DODURGALI*, Firdevs ATABEY*, Hanife CAN**, Arman POLUMAN***

**Yedikule Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 3. Klinik, İstanbul*
***Şişli Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 3. Dahiliye Servisi, İstanbul*

ÖZET

Amaç: *Yedikule Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi 3. Klinik' de 1994-1998 yılları arasında yatarak tedavi görmüş tüberküloz hastalarının bazı epidemiyolojik ve klinik özellikleri incelendi.*

Gereç ve Yöntem: *Çalışmaya 1994-1998 yılları arasında Yedikule Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi 3. Klinik' de tüberküloz tanısı ile yatarak tedavi gören 1965 hasta alındı. Tüm hastalar retrospektif olarak incelenerek, klinik ve laboratuvar bulguları değerlendirildi.*

Bulgular: *1965 olgunun 268'i (%13.63) kadın, 1697' si (%86.37) erkekti.Yaş ortalaması 30.4 ± 6.28 bulundu. Olguların %90.63' ünü aktif akciğer tüberkülozu oluşturmaktaydı. Hastalarımızın ortalama yatış süresi 21.6 ± 4 gün idi. 1630 (%82.95) olgu PPD pozitif iken, 1004 olgunun (%51.09) BCG pozitif olduğu saptandı Hastaların yaklaşık yarısında (%45.03) balgamda direkt ve teksif yöntemle aside rezistans basil (ARB) pozitifti ve tanı bakteriyolojik olarak konabildi. %9.36 olguya sitopatolojik olarak, geri kalan %45.61 olguya ise klinik ve radyolojik bulguların tüberküloz ile uyumlu oluşuna göre tanı kondu. Hastaların %5.49' unda ilave bir hastalık bulunmaktaydı. Bu ek hastalıklar içinde ön planda Diabetes Mellitus bulunuyordu.*

Sonuç: *Elde edilen bulgular literatürle uyumlu bulunmuştur. Tüberkülozla savaşın etkin ve yenilikçi bir biçimde ele alınmasını sağlayacak daha geniş ve çok merkezli epidemiyolojik çalışmalara ihtiyaç vardır.*

Anahtar Kelimeler: *Akciğer tüberkülozu, Retrospektif inceleme, Tanı yöntemleri.*

SUMMARY

Objective: *Epidemiological and clinical aspects of tuberculosis patients who were hospitalised and treated in Yedikule Research and Education Hospital for Chest Disease and Thorasic Surgery 3. Clinic between years 1994-1998.*

Study Design: *1965 tuberculosis patients were included in study group. Clinical and laboratory data of all subjects were evaluated retrospectively.*

Results: *The study group consisted of 1965 subjects with the diagnosis of tuberculosis. 268 (%13.63) subjects were female and 1697 (%86.37) were male. The mean age of the study group was 30.4 ± 6.28. Active tuberculosis was diagnosed in % 90.63 of the subjects. The mean hospitalization period was 21.6 ± 4 days. In 1630 cases (%82.95) PPD was found to be positive; while BCG scar was observed in 1004 (%51.09) cases. Acid - fast bacilli were detected in %45.03 of the patients hence the diagnoses was made bacteriologically. In %9.36 of cases the diagnosis was possible with cytopatological methods and in the remaining cases (%45.61) diagnosis was made with clinical and radiological observation. In %5.49 of subjects an additional disease was also found to be present. Diabetes Mellitus was the most common disease accompaning tuberculosis.*

Conclusion: *Our findings correlated with the results presented in the literature. Further large scale epidemiological studies are needed for an effective and a sophisticated struggle against tuberculosis.*

Key Words: Pulmonary tuberculosis, Retrospective analysis, Diagnostic methods.

GİRİŞ

Tüberküloz, kimi arkeolojik bulgularla da varlığını binlerce yıldır sürdürdüğünü bildiğimiz, dünya nüfusunun yaklaşık 1/3'ünü enfekte eden M. Tuberculosis basilinin oluşturduğu, az gelişmiş ve gelişmemiş ülkelerde hala önemli bir mortalite ve morbidite nedeni olan bir enfeksiyon hastalığıdır (1). Her yıl ortalama 8 milyon insan tüberküloz basili ile hastalanmakta, yılda 3 milyon insan bu basilin oluşturduğu hastalık ya da bu hastalığın komplikasyonları nedeni ile hayatını kaybetmektedir (1, 2, 3). Son yıllarda giderek artan HIV ile enfekte olgular, başka bazı hastalıklarla birlikte tüberkülozu

Yazışma Adresi:
Dr. S. Kerem OKUTUR
Şişli Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi
3. Dahiliye Servisi
Tel.: (0212) 559 05 88
E-mail: keremo1978@ekolay.net

da, gelişmiş ülkelerin gündemine yeniden sokmuştur.

Ülkemizde cumhuriyetin ilk yıllarında başlayan tüberküloza karşı savaş, hızını ve gücünü arttırarak yetmişli yıllara kadar sürmüş ve başarılı olmuş, ancak seksenli yıllarla birlikte nispeten gücünü ve popülaritesini yitirmiştir. Günümüzde tüberkülozun endemik bir nitelik aldığını iddia edemesek de, gelişmiş ülkelerle birlikte bizim de gündemimizde giderek daha geniş bir yer edinmeye başladığını söyleyebiliriz.

Bu açıdan bakıldığında biz de, kliniğimizde 1994-1998 yılları arasında yatarak tedavi görmüş tüberküloz hastalarının bazı epidemiyolojik ve klinik özelliklerini inceleyerek tartışmak istedik.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışmamızda 1994-1998 yılları arasında Yedikule Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi 3. Klinik' de tüberküloz tanısı ile yatarak tedavi gören 1965 olgunun dosyaları retrospektif olarak incelenerek, klinik ve laboratuvar bulguları değerlendirildi.

Hastaların yaşları, cinsiyetleri ve hastalığın yerleşim yerleri, yatış süreleri, BCG skarları, PPD cevapları ve bakteriyolojik sonuçları incelenerek karşılaştırıldı.

Tanı yöntemi olarak radyolojik inceleme, balgam, bronş lavajı ve plevra sıvısında aside rezistans basil aranması ve biyopsi gibi klasik yöntemler kullanıldı.

BULGULAR VE TARTIŞMA

5 yıl içinde kliniğimizde yatırılarak takip ve tedavi edilen 1965 olgunun 268'i (% 13.63) kadın, 1697'si (% 86.37) erkekti. Yaş ortalaması 30.4 ± 6.28 bulundu. Ülkemizde daha önce yapılan çalışmalarda da, yaş ortalaması benzer şekilde 33-35 arasında bulunmuştur (4, 5, 6). Olgularımızın çoğunluğunu % 90.63 ile aktif akciğer tüberkülozu oluşturmaktaydı. Hastalarımızın ortalama yatış süresi 21.6 ± 4 gün idi. 1630 (% 82.95) olgu PPD pozitif iken, 1004 olgunun (% 51.09) BCG pozitif olduğu saptandı (Şekil 1 ve 2).

Hastalarımızın yaklaşık yarısında (% 45.03), balgamda direk ve teksif yöntemle bakılan ARB pozitifti ve böylelikle bakteriyolojik yöntemle tanı konabildi (Şekil 3). % 9.36 olguya sitopatolojik olarak, geri kalan % 45.61 olguya ise klinik ve radyolojik bulguların tüberküloz ile uyumlu oluşuna göre tanı konuldu. Gemicioğlu ve arkadaşlarının yaptığı bir çalışmada, 160 tüberküloz olgusunun % 51.9'una bakteriyolojik, % 12.5'ine patolojik ve % 36.3'üne klinik ve radyolojik yöntemlerle tanı konulmuştur (7).

Bu sonuçlar bizim sonuçlarımızla tamamen olmasa da uygunluk göstermektedir. Hastalarımızın % 5.49'unda tüberküloz dışı ilave bir hastalık mevcuttu. Bu ek hastalıklar içinde ön planda Diabetes Mellitus (DM) bulunuyordu. Benzer

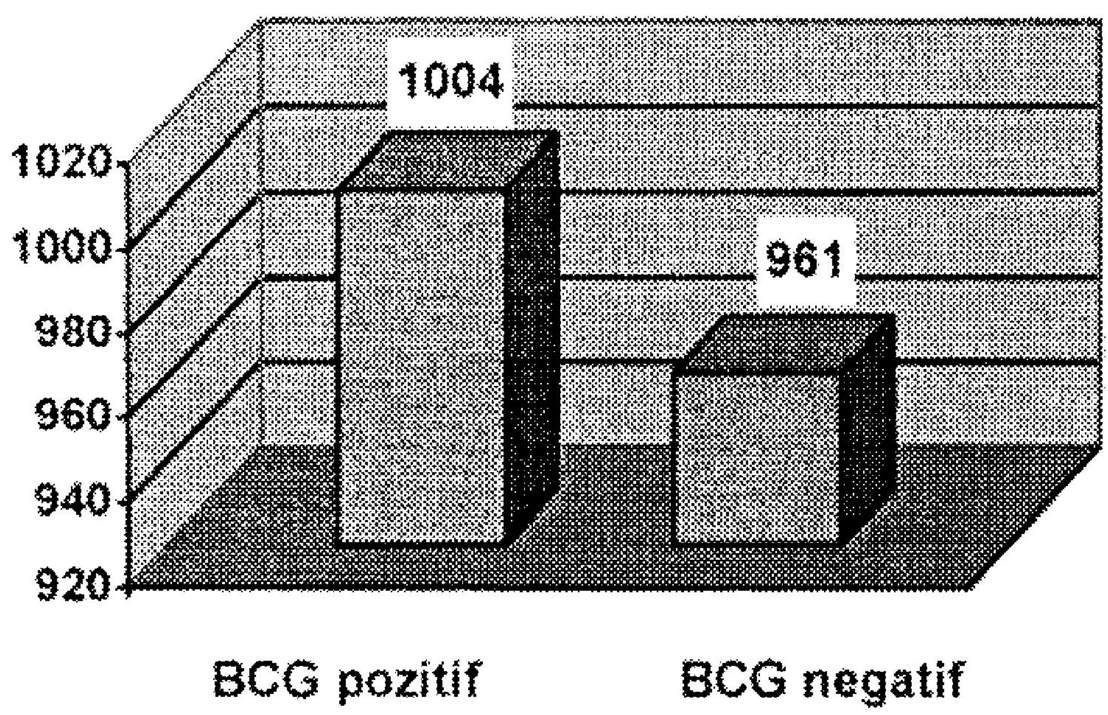

Şekil 1: BCG pozitif ve negatif olguların dağılımı

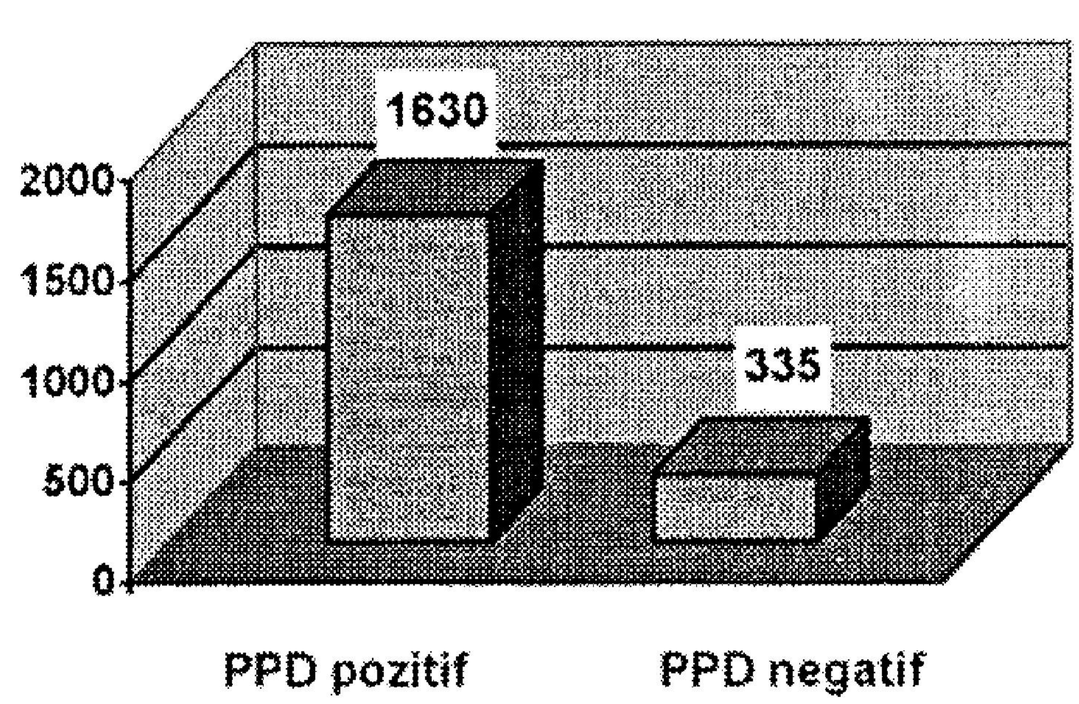

Şekil 2: PPD pozitif ve negatif olguların dağılımı

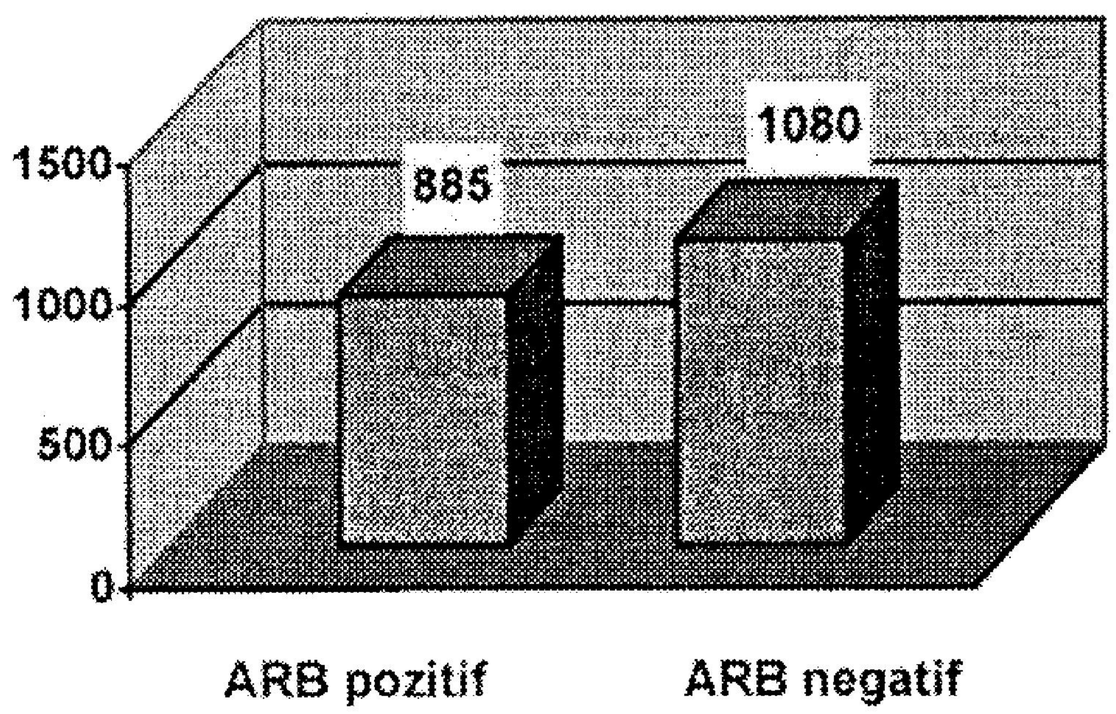

Şekil 3: ARB pozitif ve negatif olguların dağılımı

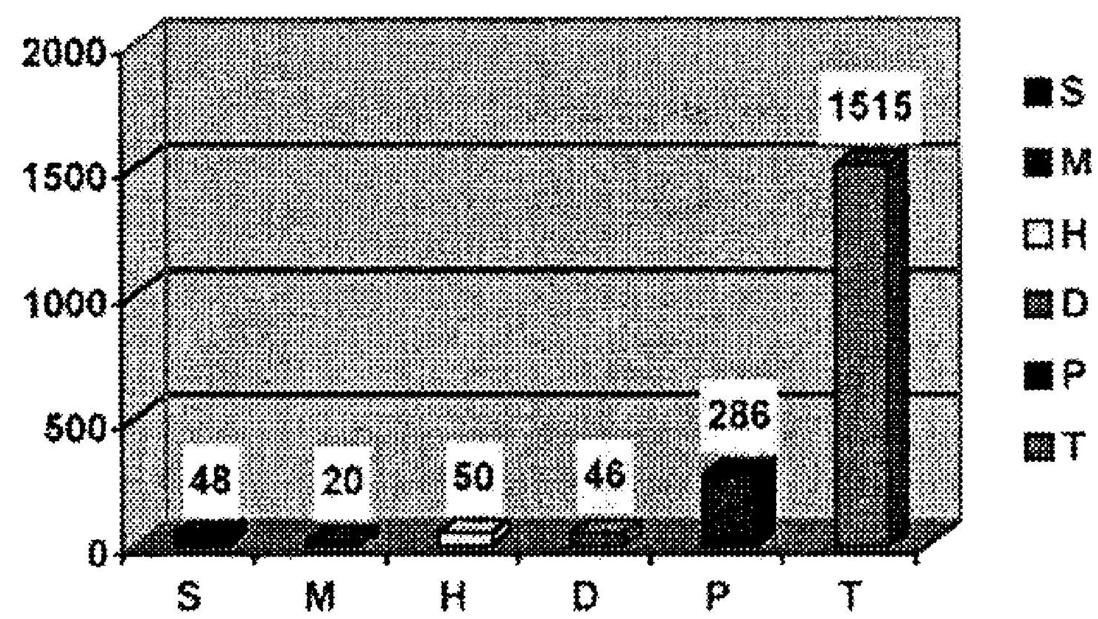

Şekil 4: Radyolojik görünüme göre olguların dağılımı

Tablo 1: Radyolojik görünüme göre olguların dağılımı

	Sekel (S)	Miliyer (M)	Hiler adenit tüberküloz (H)	Destrüktif akciğer (D)	Tüberküloz plörezi (P)	Parankim tüberkülozu (T)
Olgu	48	20	50	46	286	1515

şekilde ilave hastalık olarak DM, çeşitli serilerde de % 4-8.4 arasında bildirilmiştir (1, 8).

Hemoptiziyle başvuran olgu sayımız ise 392 idi ve tüm olgularımızın % 19.95'ini oluşturuyordu. Bu oran, Çobanlı ve arkadaşlarının bir çalışmasında yer alan orana (% 25.4) benzerdir (1). Altın ve arkadaşlarının bir çalışmasında ise, bu oran % 18 olarak bulunmuştur (8) (Şekil 5).

INH, RIF, EMB, MPZ içeren dörtlü antitüberkülo ilaç rejimi başlanan olgularımız ortalama 21 gün izleyip, ikamet yerlerine göre bağlı bulundukları Verem Savaş Dispanserlerine sevk ettik.

Sonuç olarak, 5 yıl içinde kliniğimizde yatırılarak takip ve tedavi edilen 1965 tüberkülozlu olgunun genel özellikleri, daha önce yapılmış çalışmalarla paralellik göstermektedir. Ancak tüberkülozla savaşın etkin ve yenilikçi bir gözle tekrar ele alınmasını sağlayacak çok merkezli ve geniş epidemiyolojik çalışmalar, içine sosyal parametrelerin dahil edildiği multidisipliner bir yaklaşımla ele alınmalı ve yürütülmelidir.

KAYNAKLAR

1. Çobanlı B, et al: Akciğer tüberkülozlu 1026 olgunun klinik, bakteriyolojik, radyolojik ve tedavi yaklaşımları açısından değerlendirilmesi. XX. Türk Tüberküloz ve Göğüs Hastalıkları Kongresi, 7-9 Nisan 1994 Antalya, Kongre Kitabı: 470-79.
2. Kılıçaslan Z: Akciğer tüberkülozu ve atipik mikobakteri infeksiyonları. "Akciğer Hastalıkları, Ed: Orhan Arseven, 2002" kitabından, p: 284.
3. Kılıçaslan Z: Dünyada ve Türkiye' de tüberküloz epidemiyolojisi ve kontrolü. "Güncel bilgiler ışığında infeksiyon hastalıkları, Ed: Ömrüm Uzun ve Serhat Ünal, 2002" kitabından, 821-33.
4. Bahar B, et al: Kayseri N.N.Y. Göğüs Hastalıkları hastanesinde yatan son 8 yıllık vakaların analizi. Tüberküloz ve Toraks 1989; 37(1): 59-63.
5. Hodjo B, et al: 517 akciğer tüberkülozlu hastanın değişik açılardan değerlendirilmesi. Tüberküloz ve Toraks 1986; 34(1): 1-7.
6. Yılmaz B, et al: Kliniğimizde izlediğimiz tüberküloz olgularının retrospektif değerlendirilmesi. Solunum 1993; 18:409-12.
7. Gemicioğlu B, et al: Anabilim dalımızda yatırılarak izlenen tüberkülozlu olgularda klinik, laboratuvar ve takipteki özellikler. Solunum 1991; 16: 630-7.
8. Altın S, et al: Tüberkülozlu hastalarımıza genel bakış.